

5.4.2. Výtvarná a pracovní výchova

Vzdělávání v předmětu Výtvarná a pracovní výchova směřuje:

- k přijetí výtvarných děl jako nezastupitelných nástrojů poznávání a prožívání lidské existence,
- k tvořivému přístupu a, experimentování při práci s výtvarným uměním i při vlastní tvorbě,
- k možnosti uplatnění osobně jedinečných pocitů, prožitků a zkušeností žáka, jeho myšlení, představivosti, fantazie, intuice a invence,
- k využití výtvarného umění jako prostředku komunikace,
- k rozvíjení smyslové citlivosti,
- k podpoře sebedůvěry,
- k získání základních pracovních dovedností a návyků v různých oborech lidské činnosti,
- k vytváření životní a profesní orientace žáků,
- k rozvoji vytrvalosti a soustavnosti, k vynakládání úsilí na dosažení kvalitního výsledku,
- k novému postoji a hodnotám ve vztahu k práci člověka, technice a životnímu prostředí.

Prvořadým cílem předmětu je spoluvytváření vstřícné a podnětné atmosféry pro tvorbu, pochopení a poznání uměleckých hodnot v širších sociálních a kulturních souvislostech. Podporujeme uvědomování si sebe samého jako svobodného jedince. Rozvíjíme tvořivý přístup ke světu, možnosti aktivního překonávání životních stereotypů a nezapomínáme na obohacování emocionálního života.

Žáci jsou vedeni k pozitivnímu vztahu k práci a k odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit výtvarné a pracovní činnosti samostatně i v týmu. Neopomíjíme ani orientaci v různých oborech lidské činnosti, formách fyzické a duševní práce a osvojení potřebných poznatků a dovedností významných pro možnost uplatnění.

Ve všech tématických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

Výuka je realizována v učebně výtvarné a pracovní výchovy, na školním pozemku, v okolí školy, v Centru dřevařství na Modravě, na výstavách, v divadlech, na exkurzích a výletech.

Učební pomůcky: výtvarné potřeby (čtvrtky, barevné papíry, pastelky, pastely, vodové a temperové barvy, štětce, nůžky, lepidlo, textil, bavlnky...), knihy s výtvarnými nápady a postupy, obrazový materiál, nářadí pro práci na pozemku a v zahradě...

1. ročník

Výstupy:	Učivo:	Průřezová témata:
Rozpoznává a pojmenovává prvky: linie, tvar, barvy, objemy, objekty	Výtvarné vyjádření vlastních zážitků žáka, jeho osobitého postoje k ději, k osobám, věcem na základě vlastního prožitku	OSV, VDO, EV, MeV, MuV

<i>Výstupy:</i>	<i>Učivo:</i>	<i>Průřezová témata:</i>
Uvědomuje si vztah výtvarného vyjadřování a slovesné tvořivosti	ilustrace pohádek, říkadel, hádanek	
Zpřesnění výtvarně grafických představ	syntéza obraz. prvků	
Schopnost poznání a napodobení určitého pohybu, který odpovídá funkci věci	Věci denní potřeby - výtvarné vyjádření vjemů	
Poznání krásy přírodních objektů a struktur	Hra s přírodninami - otiskování, frotáž	
Schopnost výtvarného vyjádření na základě smyslových prožitků	Experimentování a hra s barvou, barvy světlé a tmavé, řídké a husté	
Znalost a využití vlastností barev vzhledem k vlhkému a suchému podkladu	Shlukování barevných skvrn, práce do mokrého podkladu, zapouštění barevných skvrn	
Chápání výrazových prostředků barev	symbolické působení barev Znalost základních barev a tří podvojných	
Elementární znalosti dekorativní tvorby	výtvarný rytmus - rytmické řazení dekorativních prvků v pásu	
Vlastnosti plast. materiálů - poddajnost, měkkost, soudržnost, znalost základní technologie	Modelování a organizace prostoru, válení, hnětení, stlačování - vytváření výt. představ na základě osobitého postoje k ději a postavám Prostorová řešení do písku	
Setkávání se s výtvarnými hodnotami i při dětských hrách	Užitá umění- loutky, hračky, maňásci	
Schopnost aktivní práce s ilustrací	ilustrátoři dětských knih – J. Lada, J. Čapek	

2. ročník

<i>Výstupy:</i>	<i>Učivo:</i>	<i>Průřezová témata:</i>
<p>V tvorbě projevuje vlastní životní zkušenosti. Uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, barvy, objemy</p> <p>Vyjádřuje se k tvorbě své i jiných, toleruje jejich způsoby vidění a jejich výtvarné vyjádření</p> <p>Pochopení vztahu funkce, tvaru a materiálu</p> <p>Poznání krásy přírodních objektů a struktur</p> <p>Barevný a světelný kontrast, harmonie Hlubší chápání výrazových prostředků barev</p> <p>Prohloubení poznatků o modelovací hmotě, prostorové uspořádání do tématického celku</p> <p>Schopnost aktivní práce s knihou</p>	<p>Vyjádření vlastních zážitků žáka, jeho osobitého postoje k ději, k osobám, věcem</p> <p>Výtvarná vyprávění - ilustrace vyprávěného či přečteného textu</p> <p>Tvar a funkce věcí denní potřeby</p> <p>Hra s přírodninami- otiskování, frotáž, dotváření</p> <p>Hra a experimentování s barvou – námět krajiny při zapouštění a rozpíjení barev do mokrého podkladu barvy teplé a studené</p> <p>osová souměrnost- monotypové obrazy vystižení nálady</p> <p>dekorativní řazení vytrhávaných a vystřižených prvků formou hry, dekor řazený do sítě</p> <p>prohýbání, přidávání hmoty, prostorová ilustrace - technické aspekty stability postavy - volba postoje, zesílení nosných tvarů</p> <p>ilustrátoři dětských knih - J. Trnka</p>	<p>OSV, VDO, EV, MeV, MuV</p>

3. ročník

<i>Výstupy:</i>	<i>Učivo:</i>	<i>Průřezová témata:</i>
Schopnost výtvarné výpovědi, hodnotí a obhajuje výtvarné pojetí	Na základě vlastních zkušeností, zájmů, smyslových vjemů, zážitků a představ volí počet obrazných prvků i velikost podle velikosti formátu a výtvarné techniky	OSV, VDO, EV, MeV, MuV
Pochopení funkčnosti předmětu, srovnávání – nejvyšší možná účelovost	funkčnost, účelovost předmětů, srovnávání	
Schopnost pociťovat citový vztah k všedním a opomíjeným přírodním strukturám a objektům	Přírodní zákonitosti-barva, struktura, symetrie -otisky, sádrové reliéfy	
Rozeznává různý charakter lineární kresby	Experimentace s linií, obrysem, vyhledávání výrazných a zajímavých linií, tvarů, struktur /muchláž, frotáž, prostorová konstrukce/	
Zapojení fantazie, spontánního výtvar. projevu	Hledání zajímavých detailů, dotváření kresbou, malbou, experimentování s tvarem Míchání, překrývání barev, podvojně barvy	
Schopnost organizace vlastních výtvar. prací, řešit přiměřený úkol v plošných i prostorových pracích	Kompozice plochy s využitím libovolných prvků, dekorativní výplň čtverce, obdélníku prostorové útvary z přírodních materiálů - uspořádání celků	
Schopnost se orientovat v zákl. druzích umění	druhy výtvarných umění-malířství, grafika sochařství	
Schopnost poznávat rozdíly ve výtvarném vyjádření ilustrátorů	Ilustrátoři dětských knih - A. Born	

4. ročník

<i>Výstupy:</i>	<i>Učivo:</i>	<i>Průřezová témata:</i>
Schopnost systematictěji užívat a kombinovat výtvarné prvky ve vztahu k celku	Při zobrazování dějového celku vybírat a rozmisťovat prvky v popředí a pozadí, vyjádřit jejich barevný kontrast, vyjádření pohybu a charakteristiky postav, uvědomělé použití tvarové a barevné nadsázky	OSV, VDO, EV, MeV, MuV
Schopnost vnímat přírod. zákonitosti	Vnímání barev, rozmanitosti tvarů, přírod. Útvarů, morfologické stavby rostlin a zvířat, struktura, symetrie, asymetrie Rozdíl mezi obrysovou linií a linií vnitřního řezu	
Schopnost systematictějšího pozorování - posun k členitějším výtvarným formám	Pozorování a porovnávání tvarů a funkce užitkových předmětů stejného druhu - využití osy symetrie Funkce velkých symetr. a asymetr. prostorových předmětů	
Schopnost záměrného používání barev	Záměrně užívat kontrastu doplňkových barev k zesílení výrazu, míchání barev, pestré, nepestré, lomené - proměny přírody	
Schopnost využití linie ve výtvarném vyjádření	Různé druhy linie kreslené a ryté, linie různého uspořádání, křížení, násobení, zhušťování a zředování – výraz. vlastnosti linie	
Schopnost se orientovat v materiálech a prostorových formách	Reliéfní kompozice z válečků, geom. tvarů, řezaných prvků, konstrukce objektů z různého materiálu	
Rozlišuje druhy výtvarného umění	malířství, grafika, sochařství, architektura, užitné umění Ilustrátoři, funkce ilustrace v liter. díle Návštěva galerie	

Výstupy:	Učivo:	Průřezová témata:
<p>Prohlubování poznatků při práci s papírem, bezpečné zacházení s nožem, porovnávání různých použitých materiálů - jejich vlastností - tvrdost, savost</p> <p>Další dovednosti potřebné k úpravě oděvů a znalost ozdobných stehů pro vyšívání</p> <p>Prohlubování poznatků při konstrukčních činnostech</p> <p>Ošetřuje a pěstuje podle daných zásad. Provádí jednoduché pěstitelské pokusy a pozorování. Dodržuje zásady hygieny a poskytne první pomoc.</p> <p>Schopnost orientovat se v základním vybavení kuchyně Dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce</p>	<p>PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM <i>práce s papírem-</i> dostřihování vnitřních oblouků a ostrých úhlů, poměřování, dokonalejší řezání papíru</p> <p><i>práce s textilem – křížkový, stonkový steh, obruba, navlékání šnůrky, gummy</i></p> <p>KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI Sestavování složitějších modelů podle nákresu, montáž kol, ložisek, montáž kladkových kol, Měření, rýsování, nařezání</p> <p>PĚSTITELSKÉ práce- Pěstujeme v místnosti rostliny ze semen - řeřicha, kopr Pokojevé rostliny - ošetřování pokoj. rostlin Práce na zahradě - sezonní úklid zahrady, pěstování kořenové zeleniny, trvalek</p> <p>PŘÍPRAVA pokrmů - výběr, nákup a skladování potravin Domácí spotřebiče - bezpečné zacházení a šetření energií, historie a význam Úprava zeleniny a ovoce za studena</p>	<p>OSV EV VDO Mns</p>

5. ročník

Výstupy:	Učivo:	Průřezová témata:
V tvorbě projevuje vlastní osobní zkušenosti, při komunikační výpovědi pro své vrstevníky zaujímá osobitý postoj, zdůvodňuje ho a porovnává.	Zpřesňování výt. graf. představ, vyvážené rozmístění prvků v ploše, situaci a děj vyjádřit zejména postavami, pohybem a vztahem k ostatním obrazovým prvkům, barvou vyjádřit určitou náladu, záměrně použít barevnou nadsázku, figura – proporce, portrét - proporce hlavy, krajina	OSV EV MKV
Pro vyjádření pocitů a prožitků volí a kombinuje prostředky a postupy současného výt. umění	Výrazová a zobrazovací funkce barvy, základní principy barevné harmonie, světelný kontrast, obrazná vyjádření podnětů vizuálních, hmatových, sluchových...	OSV
Schopnost vnímat přírodní tvary a krásu přírody	Vhodná barevnost a využití symetrie přírodního tvaru Výrazové vlastnosti záměrně vedené linie-různé druhy kreslení, prorývané, lepené, volné zpracování ilustrace, fantazijní, přírodní náměty, základní tvary lineárního a kresleného písma	EV VDO
Schopnost řešit úlohy dekorat. charakteru	Principy a smysl dekorat. tvorby ve vztahu užitkového předmětu k materiálu a funkci /volná parafráze dekor. řešení textilu/, symetrie, asymetrie Lidové umění	MuV
Estet. vztah k věcem, úprava život. prostředí	Analýza a zobrazení tvaru a funkce umělých předmětů jako zátiší, technických předmětů, velké předměty v prostoru Kultura bydlení	EV
Schopnost porovnávat vlastnosti a tvárné možnosti plast. Materiálů, prostor. vidění	Vlastnosti a tvárné možnosti plast. Materiálů, rozlišit stavbu lidské a zvířecí postavy, prostorové formy a organizace prostoru - z jednotlivých prvků sestavit architektonický celek, způsoby uměl. vyjádření v sochařství - socha, plastika, sousoší, busta, reliéf	EV
Porovnávání výrazových zvláštností ilustrátorů	Ilustrátoři a ilustr. tvorba - její různé druhy /umělecká, naučná/, výt. úprava knihy - předsádka, přebal, vazba	VMEGS
Schopnost vnímat a prociťovat krásu, estetiku a umění v běžném životě	Film, televize, reklama, fotografie Návštěva galerie, regionálních památek	MeV EV MuV

<i>Výstupy:</i>	<i>Učivo:</i>	<i>Průřezová témata:</i>
<p>Schopnost zorganizovat si práci při důsledném dodržování bezpečného zacházení s nástroji Schopnost volit vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu</p> <p>Ošetřuje a pěstuje podle daných zásad. Samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování. Dodržuje zásady hygieny a poskytne první pomoc.</p> <p>Schopnost připravit jednoduchý pokrm, dodržovat pravidla správného stolování a společenského chování, udržovat pořádek a čistotu pracovních ploch, poskytnout první pomoc při úraze v kuchyni</p> <p>Schopnost řešit pracovní problémy, hledat nejvhodnější postup, kontrolovat jednotlivé umístění šroubů a správné vytváření spojů. Další uplatnění zkušeností práce s kartonem, důležitost přípravy jedn. náčrtu konstrukčních prvků a dodržování prac. postupu.</p>	<p>PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM <i>práce s textilem</i> – přišití háčku, očka, spínátka, rub a líc, práce s jednoduchým střihem, přišívání 4-dírkových knoflíků, poutka</p> <p>PĚSTITELSKÉ práce- rozmnožujeme rostliny dělením trsů, řízky pěstujeme rost. hydroponicky práce na zahradě - pěstování kořenové zeleniny, trvalek</p> <p>PŘÍPRAVA pokrmů Jednoduchá úprava stolu Pravidla jednoduchého stolování Obsluha a chování u stolu Pohoštění pro přátele</p> <p>KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI Modely s použitím převodů, spojování pomocí matic, šroubů, pásků, spojovacích desek, ložisek, spojek, hřídelů, kol</p> <p>Modely z kartonových prvků</p>	<p>OSV EV VDO Mns Matematika</p>